

9 לנובמבר, 2009

פעולות למיגור תופעת הזוברים בצה"ל

לאור העובדה כי יש סימנים המעידים לכאורה על קיומם של זוברים ביחידות צה"ל, בדרגות חומרה שונות, רצ"ב עמדתנו באשר לצעדים אשר מן הראוי כי יינקטו, לאורך זמן, במקביל לצעדים השוטפים אשר ננקטו כבר על ידי צה"ל:

1. **מותר ואסור** - הגדרה ברורה וחד משמעית בכתב, כחלק מפקודות הצבא והקוד האתי, הקובעת כי אסור בתכלית האיסור לבצע ו/או לקחת חלק בזובור (פיזי, נפשי, משולב וכו'). חיילים ומפקדים כאחד.

2. **חובת דיווח** - הגדרה ברורה וחד משמעית בכתב, כחלק מפקודות הצבא כי חובה לדווח מיידית, על כל מעשה או חשד למעשה זובור, זאת בנוסף לחובה לנסות לעצור את המעשה בעודו באיבו. (פיצוח קשר השתיקה אשר קיומו הוכר על ידי ראש אכ"א).

3. **אחריות מפקדים** - עיגון ופרסום סנקציה חמורה, על תכנית השירות של מפקד, אשר לא נקט בפעולות הנדרשות כדי לוודא בנחרצות, העדר זוברים ביחידתו ו/או אשר לא הגיב כנדרש במקרה בו הובא לידיעתו מעשה זובור. מיצוי הדין בלי צורך בלחץ של עו"ד.

4. **נגישות דיווחית לחייל** - הגדרת נהלים פשוטים, אשר יאפשרו לחייל, הזוטר ביותר, במקום הנידח ביותר, לדווח על חריגה בנושא זוברים, ככל הניתן בזמן אמת. (ברוב המקרים, המדווחים יחששו לדווח ליחידה עצמה ולכן צינור הדיווח חייב להיות חיצוני, אגב נקיטת פעולות למניעת התנכלות למדווח). כנ"ל למשפחות החייל. יש לפנות אליהן במקביל, לשתפן כפנייה של מפקד היחידה ולעודדן לדווח.

5. **הטמעת האיסור והדיווח** - היחידות חייבות לשמור על נושא איסור הזוברים במודעות החיילים, כעניין שבשגרה ולכל הפחות על בסיס שבועי. משל היה הנושא חלק משיחות יחידה שבועיות, בהן יש לדגמה איסור לקחת טרמפים ועוד. לפעולה אחת מדי פעם אין כל משמעות. במקביל לעודד דיווח והקרנה ברורה וחדה של דה לגיטימציה של הפיקוד הבכיר בכל יחידה ביחס לתופעה. (יש נטייה טבעית אך פסולה להקל ראש ולשייך זוברים לחישול. ולא היא).

6. **בדיקות גופניות** - רופאי וחובשי היחידות חייבים לזמן חיילים לבדיקה גופנית אקראית, על בסיס שבועי. רוב הפגיעות הגופניות בשריון היו מתגלות בבדיקות שכאלו.

7. **בקרה** - ריכוז ובקרה מטכ"לית שוטפת ומחמירה בנוגע לדיווחים על זוברים ומהלכי המניעה. מעקב ועדת חוץ ובטחון על בסיס רבעוני על המכלול.

8. **מערכת החינוך** - כחלק ממאמצי צה"ל למיגור התופעה יש לבנות התייחסות לנושא הזוברים, בנוגע להכנת מתגייסים לשירות צבאי, בשיתוף משרד החינוך, העוסק בנושא ממילא בהיבטים אחרים. גם בסעיף זה יש חשיבות עצומה לשילוב יזום של הורי המתגייסים, כבסיס הכוח של החייל העתידי.

9. **חקר שורשים** - לאור ממצאים, שאינם מדעיים, באשר לשורשי התופעה ולרבות תסכולם של חיילים וותיקים החשים כי "זכותם" כוותיקים לבצע מעשי זובור- הרי יש למצוא את הדרך לנטרל את התחושות האלו מהשורש.